

Zpravodaj Klubu čtenářů Bohumila Hrabala

N Y M B U R S K Ý

PÁBITEĽ

číslo 17

Hrabalovo Kersko 2003 - popáté a opět senza!

V sobotu 24. května se scházeli před desátou hodinou v Kersku U Pramene lidé ve sportovním, s baťůžky na zádech a s oblíbeným spisovatelem v duši. Pochodem „Po místech, která měl rád Bohumil Hrabal“ tradičně začínalo již páté Hrabalovo Kersko.

Na přípravě tohoto ročníku se kromě stálic - Lesního ateliéru Kuba Kersko, Klubu čtenářů Bohumila Hrabala a Městské knihovny v Nymburce za podpory Městského úřadu v Nymburce, Městského kulturního střediska Nymburk a Muzea Bohumila Hrabala v Nymburce letos podílelo poprvé rovněž Sdružení obcí Kersko - Sadská, Třebestovice a Hradištko.

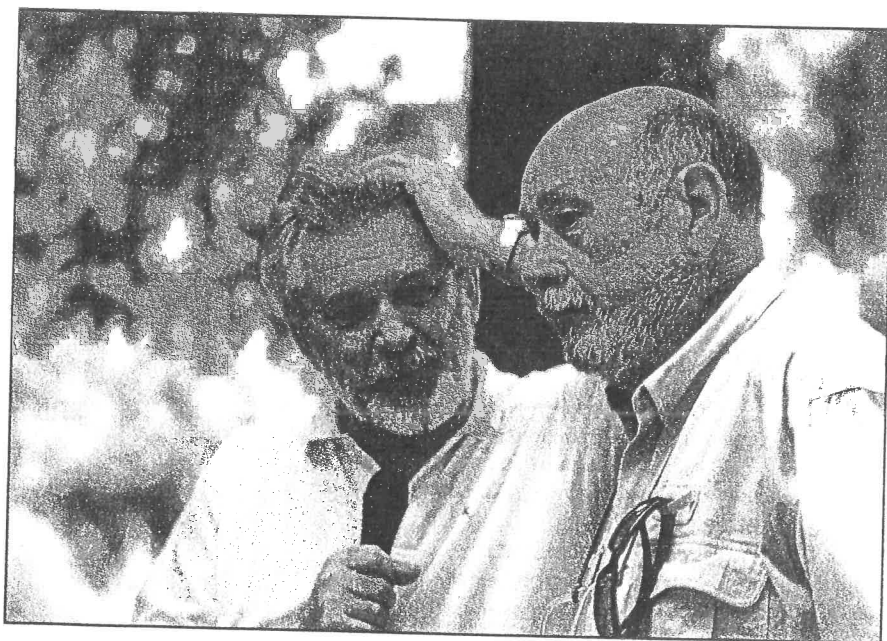
Sešli jsme se tu staří známí, kteří prošli před pěti lety poprvé stezku a pak každý další rok, třeba manželé Sušilovi z dalekých Boskovic, objevily se nové tváře, například známý sportovní komentátor Štěpán Škorpil a přítelkyně. A vítalo nás zářící slunce, protože „počasí, to my umíme“, vůně rozkvetlých akátů, zrzavé třapecy na borovicích a rosa v trávě jako diamanty. Ještě jeden hlt chladivé vody „kerky“, co jí „trvá sedumdesát let, než sem doteče“ z Jizerských hor, a můžeme vyrazit na trasu značenou žlutozelenými cedulkami. Narozdíl od předchozích let se skupina pochodníků neroztrhala. Zůstávali pohromadě, aby se mohli zastavovat na jednotlivých památných místech a připomněli si jejich souvislosti s texty pana spisovatele. A tak jsme míjeli rybníček, postáli u chaty s plotem z bílých planěk, za kterým svítí rozkvetlé rododendrony, šlapali po labském břehu od Přivlak ke Kameni, kde „nejvíce slavíků je na Mydlováru, tam na druhé straně řeky...“, objali menhir k načerpání kosmické energie, prošli podél chat na Pastvišti k borovicím - Švarné Tonce upadla už předposlední mohutná větev z koruny, ale Krásná Pepina se těší stále dobrému zdraví a její koruna se „podobá oknu ve Svatovítském chrámu, tak přesné jsou loukotě jejich větví, tak přesně se otáčí do kruhu v jednom rytmu“. Po šikmém aleji Nymburačce, podél níž opravdu „kvetou nejkrásněji konvalinky“,

vedly naše kroky k Hájence, která, poníčená betonovými přístavky a ploty a zeleným baldachýnem přístřešku, nyní zavřená, čeká na šileneho kupce, který bude ochoten dát osm milionů za něco, co v posledních letech ztratilo přitažlivost slavné hospody z filmových Slavností sněženek. A pak už nás všechny, ale i později přichodí, případně ty, kteří využili mimořádné autobusové linky z Nymburka, vítala pohostinná lesní zahrada ateliéru Jany a Bronislava Kubových.

Postřižinské pivo už měli Kubičkovci roztočené a pan Filipi opékal klobásy a hrál uzené maso, kapela ToJo Band vyhrávala. A kdo měl dlouhou chvíli, mohl se povozit v kočáře s dvojsprežím hnědáků pana Jiřího Kofroně z Lysé nad Labem.

Anebo se nechat namalovat od Václava Šiřpoše ze Studénky. Uvnitř Lesního ateliéru Kuba si všichni se zájmem prohlédli pěknou výstavu autentických fotografií, dokumentů a dokonce i několika skutečných rekvizit z natáčení českého filmu Postřižiny.

Ve třináct hodin už v hledišti, v sedě i na stojáka, bylo několik stovek diváků. Prvním bodem celodopoledního programu byla dramaticko - hudební koláž „Taneční Postřižiny“ v podání divadelníků z Českých Budějovic - Venduly Tampierové a Petra Drholce, a Moniky Baďurové a Lubora Šonky z Národního divadla v Praze. Především člen Klubu čtenářů B. H. Petr Drholec opět přesvědčil, že se mu Hrabalovy texty dostaly do krve a že do-

Přátelé z filmu i ze života a veselí kumpáni Jaromír Hanzlík a František Řehák bavili sebe i diváky.

vede nejen diváky dostat na svoji stranu, ale také dobře pobavit. V průběhu vystoupení došlo k, řekl bych, navýsost pábítelské situaci. Objevil se jakýsi pan Novotný ze Semic se saxofonem a dožadoval se hudební produkce. Nabízenou státní hymnu pořadatelé rezolutně zamítli, ale s několika lidovkami se prosadil a dokonce neplánovaně vstoupil do probíhající inscenace s improvizovanou jazzovou skladbou - nikdo ovšem nepoznal, o jakou šlo.

Mezi tím přijeli hosté čekání i nečekání. Původně byla ohlášena Magda Vášáryová, které ale její šéf - ministr zahraničí Slovenské republiky, nedovolil opustit Polsko, kde je velvyslankyní. Zřejmě nemá rád Hrabala. Bylo jí to upřímně líto, že nemohla do Kerska přijet. Naopak Jaromír Hanzlík již dlouho předem oznámil, že je to přeci jen ze Švýcarska trochu z ruky. A pak, na poslední chvíli zavolal, že se konstelace změnila a on má

K nezdolání a stále připravený zahrát - pan Novotný ze Semic.

Petr Drholec se s „Tanečními“ vyřádil.

cestu do Čech a že tedy přijede. A spolu s ním se dostavil i druhý obrovský sympaták - František Řehák, kterého z Postřizín známe jako člena správní rady pivovaru.

Když se postavili na maličké jevištěčko, začali rozdávat plnými hrstmi pohodu a nešetřili krásnými zážitky z natáčení filmových Postřizín (viz záznam rozhovoru na straně 3). Pan Novotný na jejich počest vystřihl fanfáru, která ovšem v tuto chvíli opravdu sedla.

Oba hosté se poté zhostili svého dalšího úkolu - za přítomnosti ředitele nymburského pivovaru Pavla Benáka odhalili pomníček „Pocta Postřizinskému pivu“, dílko keramika Bronislava Kuby.

Zajímavým zpestřením byla i cyklistická exhibice Tomáše Moravce z Moto & Velo muzea v Přerově nad Labem na vysokém kostitřasu. Ten také zapůjčil krásný velocipéd pro výstavu a také pro Maryšku v následující divadelní inscenaci.

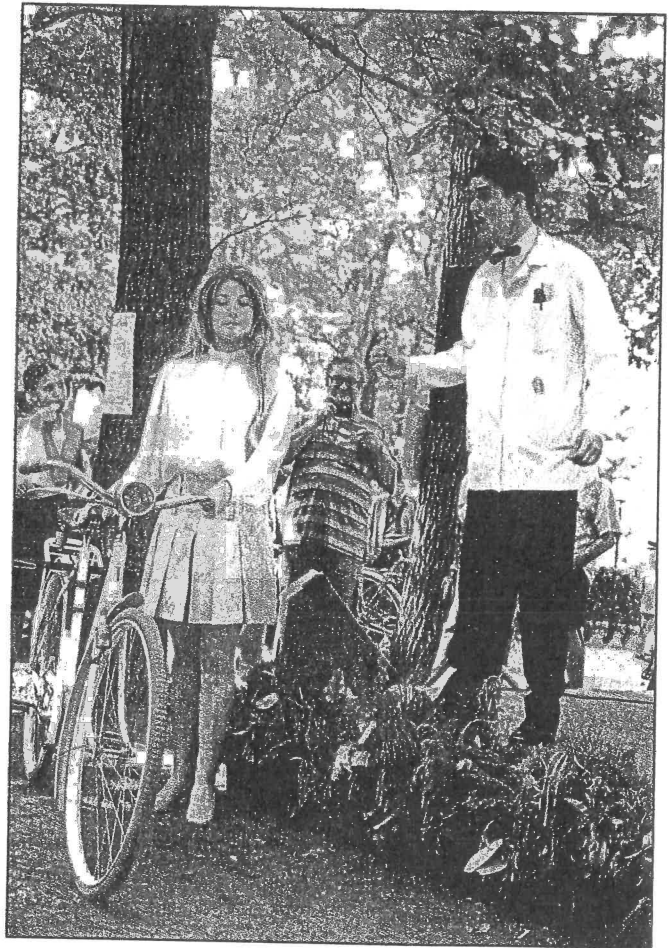
Ta přišla na řadu po vložení hudebního bloku ToJo Bandu a jednalo se o Postřiziny. Pro mne o to zajímavější, neboť jsem na přání přípravného výboru Hrabalova Kerska tuto drobnou dramatizaci připravil a nyní jsem byl zvědav, jak se s ní v režii Jirky Černého nymburští divadelní ochotníci: Jaroslav Šturma - Pepin, Tereza Tomanová - Maryška, Lukáš Paclt - Bóďa Červinka, Jirka Bohata - pamětník pan Kořínek, role vypravěče se ujal moderátor celého kulturního odpoledne, nymburský básník Jirka Teper, vypořádali. S poděkováním musím konstatovat, že ten nevelký výsek Postřizín sehráli skvěle. A není to jen můj názor. Diváci živě reagovali a odměnili herce bouřlivým potleskem. Jaromír Hanzlík se, opřen o borovici, velmi dobře bavil, zvláště, když se na něj Jaroslav Šturma ve svém „Pepinovském“ monologu obrátil a naléhavě pravil: „Ale posloucháte, no vy, vy chlape, vy ste nějaké zruděné! Takové byl náš

Mezi pozorně program sledujícími diváky byli Richard Hašek, Dr. Radko Pytlík s chotí a se stále prázdnými kelímky na stole před sebou Vašek Vorlíček.

Před Lesním ateliérem byl odhalen pomník Pocta Postržižinskému pivu - dílo domácího pána, umělce s rukama od hlíny - Bronislava Kuby.

„Postržižiny“ v lese v podání nymburských ochotníků - Maryška (Tereza Tomanová) a Bóďa Červinka (Lukáš Trejbal).

stréc Metůd na Jezerech. A pak četl v novinách: Nudíte se? Kupte si medvídku mývala...“. Po představení řekl pro Nymburského pábitele: „Tenhleten Pepin se mi opravdu moc líbil. Jarda Šturma je skutečně výbornej. Já jsem mu gratuloval a říkal jsem mu, že když jsem po letech zase slyšel ty texty, od něj, že jsem pookřál. Moc se mi ta adaptace líbila, bylo to příjemné osvěžení. Všem za něj děkuju!“

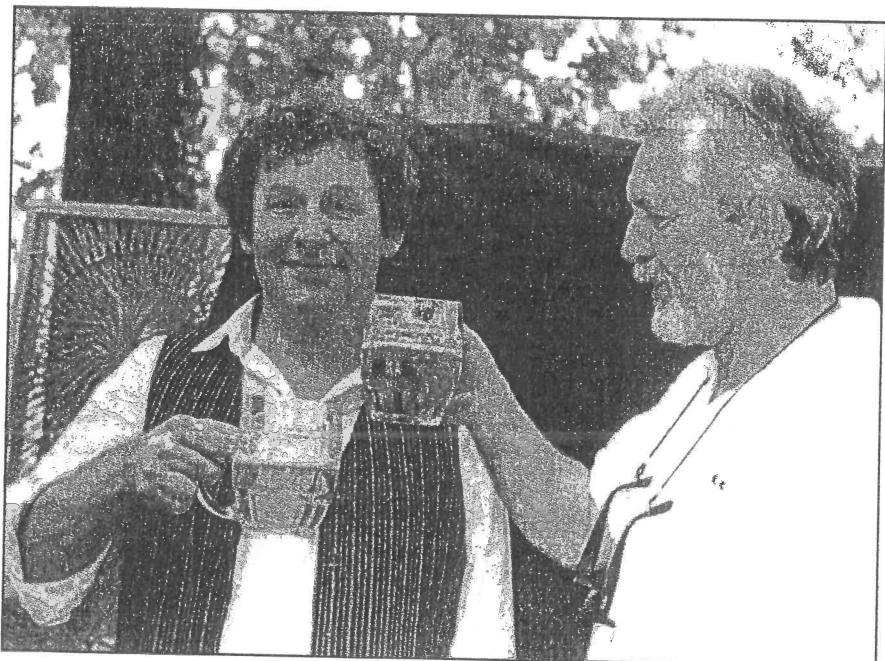
Mezi dalšími pěknými ToJo písničkami došlo k vyhodnocení dopoledního soutěžního testu připraveného děvčaty z nymburské knihovny - vítězem se stal Milan Richter z Ústí nad Orlicí, člen Klubu čtenářů B. H. Ten rovněž zvítězil v soutěži o nejrychlejší vypití postržižinského piva. A protože šlo celý den o Postržižiny, zasoutěžily si i přítomné dámy: o nejdelsí vlasy. Roli porotce s metrem přijal Jirka Černý. Ten při měření komentoval nejen délku účesu, ale i jiné přednosti soutěžících, zvláště když měřil kadeře Denise Kubové z Rožnova pod Radhoštěm. V té souvislosti se pak moderátor Jirka Teper dopustil nechtěného faux pas. Když jí byla předána třetí cena, popřál jí: „Ať vám rostou!“ On myslel vlasy, diváci si to však vyložili jinak a protože už toho není opravdu třeba, pobaveně se zasmáli. Druhou cenu si vysloužila Jana Šturmová z Nymburka. S délkou vlasů 87 centimetrů zvítězila Dáša Sušilová

z moravských Boskovic. Zvláštní cenu ještě dostala nejmenší soutěžící - Linda Pudidlová.

Příjemné odpoledne mezi lidmi, kteří mají stále rádi dílo Bohumila Hrabala, uběhlo jako voda. Při posлуcháání těch, kteří byli ochotni si stoupnout na jeviště, i při hovorech ve-

dených pod korunami dubů a borovic. Autobusy a auta odvezly diváky, ti sportovně zdatnější odjeli na kolách či odkráčeli po svých. Zůstala jen pošlapaná lesní zahrádka, také odpadky, ale především pěkné dojmy a vzpomínky. Už se těšíme na Hrabalovo Kersko 2004.

Jan Řehounek

Dva Pepinové - Jarda Šturma a Jaromír Hanzlík - připijejí na Bohumila Hrabala Postržižinským pivem.

Rozhovor moderátora Jiřího Tepera s herci z filmu Postřižiny Jaromírem Hanzlíkem a Františkem Řehákem

J. T.: Znáte Nymburk, znáte městečko, kde se zastavil čas?

J. H.: Myslím, že by měl začít ten hezcí... strkal mikrofon panu Řehákovi.

F. Ř.: Předám mu mikrofon... vrátil mu ho F. Ř.

J. H.: Já se přiznám, že jsem v Nymburce nikdy nebyl. Ale byl jsem v Kersku a byl jsem tady mockrát, protože tady se točil film Slavnosti sněženek. A byl jsem tady rád. Nymburkem jsem jenom projížděl.

F. Ř.: Já jsem v Nymburce byl mockrát, ale co hlavně: v roce 1920 minulého století se tam seznámila moje maminka s mým otcem.

J. H.: Ale já si vlastně uvědomuju, že neříkám pravdu. V Nymburce jsem taky byl, my jsme tam hráli divadlo. Ale to nemůžu říct, že bych byl v Nymburce, protože to jsme přijeli před divadlo, odehráli jsme představení, a zase jsme jeli domů.

F. Ř.: Já jsem v Nymburce byl mnohokrát, protože v pětáctýřicátém roce, než jsem šel na vojnu, jsem byl v divadle Mladé Boleslavi a do Hálkova divadla jsme jezdili s každou premiérou.

J. T.: Když se natáčí film a zvláště poetický a milý film, jako byly Postřižiny, že ta atmosféra pronikne i do samotného natáčení. Bylo tomu tak i v případě tohoto natáčení? Jak na něj vzpomínáte?

F. Ř.: Já na Postřižiny, stejně jako i na ostatní filmy Jiřího Menzela, nemohu zapomenout, protože tu krásnou pracovní atmosféru dovedl z té generace vytvořit jen Jiří Menzel, protože to je neustále malé velké dítě. Natáčecí dny to byla vždycky obrovská pohoda. A tento jeho lidský rozměr se do všech jeho filmů promítl.

J. H.: Když je příjemná atmosféra při natáčení jakéhokoli filmu, tak se to vždycky promítne i na to plátno. Pravdu má Franta, že s Jirkou Menzelem to byly vždycky příjemná práce. Já bych to asi řekl takhle: my jsme samozřejmě byli všichni zvědaví na to, jak to dopadne. Protože Hrabalův přepis není nikdy jednoduchý. A já myslím, že za všechno hovoří příhoda, která se stala po premiéře filmu. Bylo to v kině Pasáž na Václavském náměstí. Ten film skončil, vycházeli jsme ven a já jsem šel s Janou Brejchovou a ona mlčela. Neřekla ani slovo. Mě to bylo takový trapný, dožadovat se: Tak co, co tomu říkáš? Po chvíli jsem to přeci jen nevydržel a zeptal jsem se. A Jana Brejchová řekla: Já bych tam s téma lidma chtěla žít. A já myslím, že lepší hodnocení filmu Postřižiny by asi nikdo neudělal.

J. T.: Dovolil bych si zeptat se, pane Hanzlíku, kde jste bral to medié pro strýce Pepina. Konzultoval jste to s panem Hrabalem nebo jste si vzal nějakou figurku ze svého života, která by odpovídala tomu naturelu, nebo jste čerpal jen z knížky?

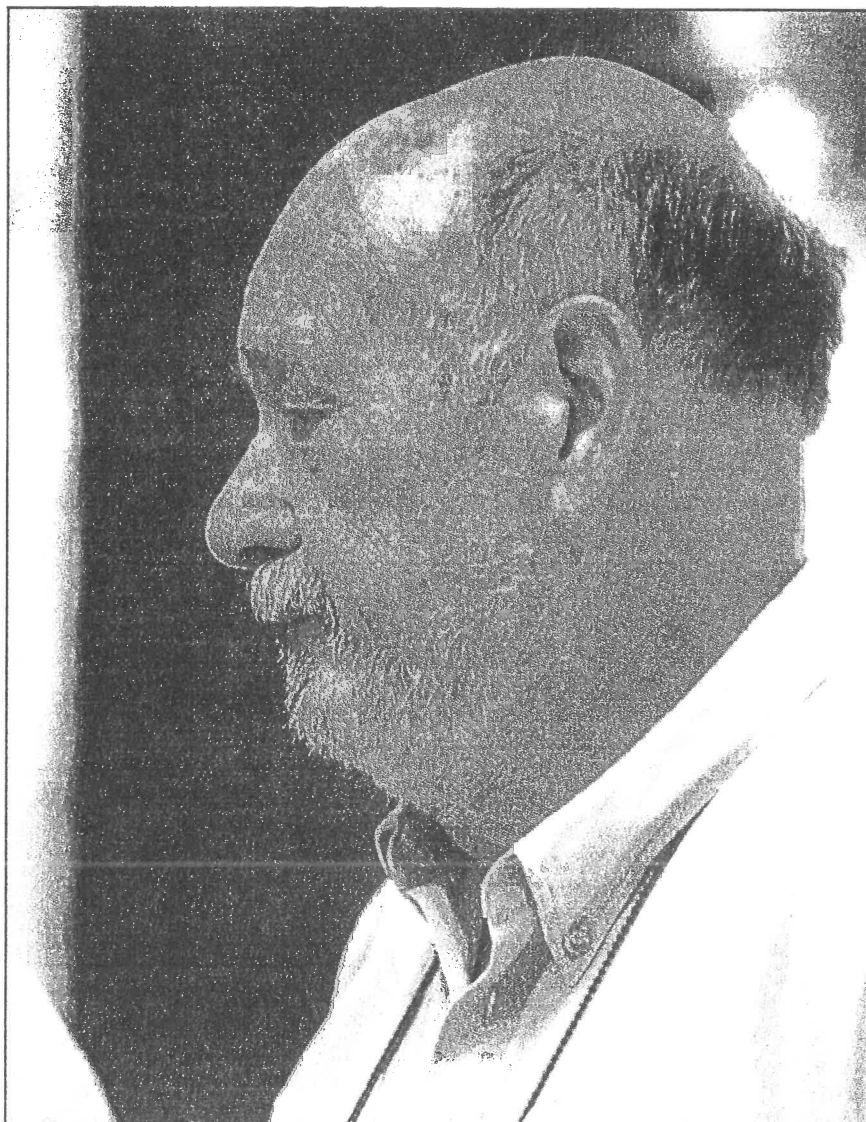
J. H.: Když mne Jirka Menzel oslovil, abych tu roli hrál, tak jsem mu řekl rovnou, že se zbláznil, že se vůbec necítím být Pepinem a že se domnívám, že to musí hrát herec úplně ji-

ného naturelu, než jsem já. Říkal jsem mu: „Musíš najít takovýho mladšího Ládu Menšíka, tak bych si ho asi představoval.“ Takže jsem mu tu roli odmítl. A on mě začal přesvědčovat. A víte čím mě přesvědčil? On říkal: „Podívej se...“ Já bych to ani snad neměl publiku říkat... ale vy jste spíš kamarádi, nežli publikum... On mi říkal: „Když jsem dělal Ostře sledované vlaky a obsadil jsem do role Miloše Hrny Vaška Neckáře, tak si všichni mysleli, že jsem se zbláznil. Všichni říkali, že to vůbec není Neckář, ten Hrma, to je nesmysl. A dneska...“ to říkal tehdy... „dneska je to deset let a Hrmu si už nikdo jinak nedokáže představit. A já jsem přesvědčený, že se to stane i s touhle postavou.“ A já jsem mu tehdy podlehl a uvěřil a dělal jsem všechno pro to, aby se to zdařilo a poslouchal jsem především jeho připomínky a představy, protože on mne tímto způsobem vedl. Samozřejmě jsem to trochu konzultoval i s panem Hrabalem, ale on byl natolik noblesní člověk, který to nekomentoval. On říkal, že to je věc filmová k níž nemůže hovořit, ale určité nabídky

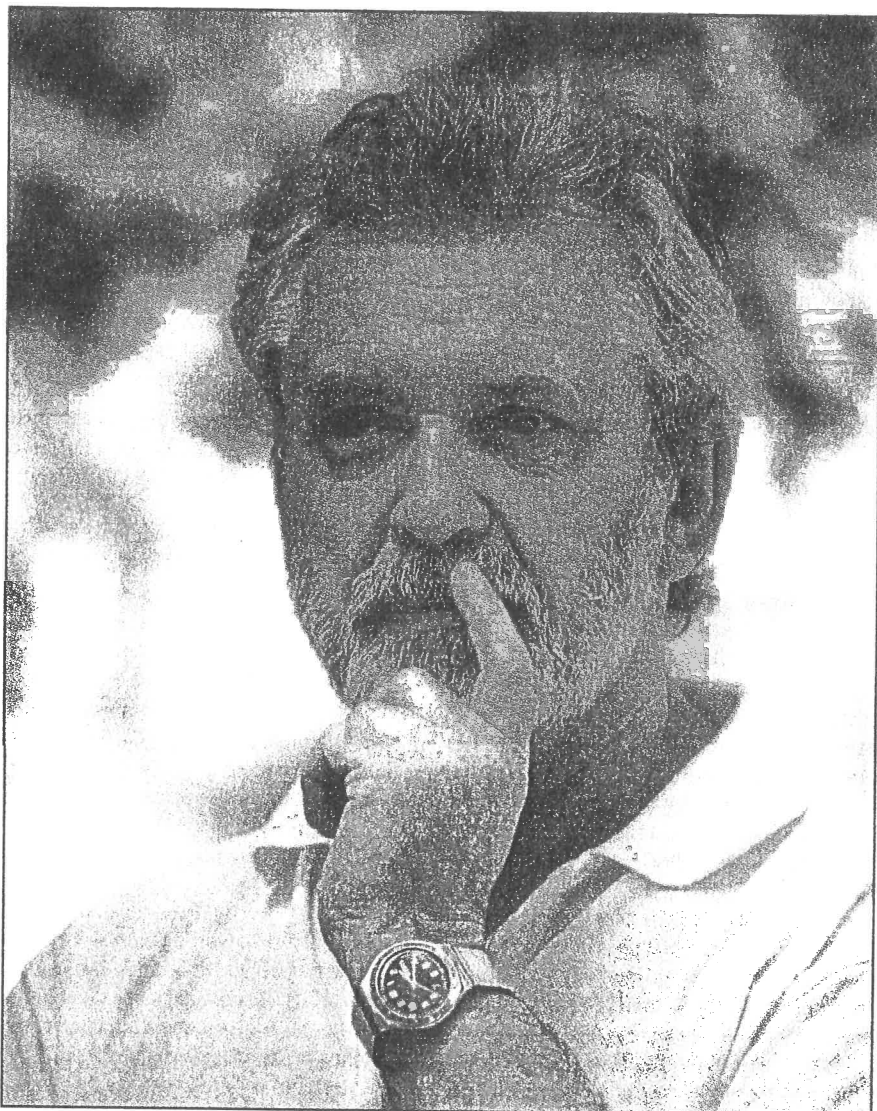
mi pro tu postavu dal. Shrnu-li to, jsem hrozně rád, že jsem tehdy Jirkovi Menzelovi podlehl a doufám a věřím tomu, že po těch třia-dvaceti letech se už i vám zdá, že by takhle měl Pepin vypadat.

F. Ř.: Vezmete-li všechny filmy Jiřího Menzela, tak všude najdete nějakého Neckáře, Hanzlíka, Řeháka, Preisovou, Drchalovou tenkrát... Jiří Menzel dal českému filmu, když nic víc, tak řadu, troufám si říct, talentovaných herců. A proto si myslím, že herci Jiřímu Menzelovi, ale i ti zkušení, jako byl Bró-d'a, Rudolf Hrušínský... vděčí za mnoho. V jeho filmech vznikala přátelství hotových herců a i těch začátečníků, jako jsem byl v Rozmarném létu já, i když jsem měl už roky. Ale ono z té Moravy do Prahy je skutečně hrozně daleko.

J. H.: Já musím prozradit na zde přítomného přítele a kamaráda Frantu Řeháka, že byl Jirkou Menzelem milován. Ve všech filmech, které točil s Frantou, tak když skončil záběr, on neřikal stop, jako to říkají všichni režiséři, on říkal: Výborně, Františku! Takže

František Řehák

Jaromír Hanzlík

od té doby, když vidím Frantu, tak místo pozdravu říkám: Výborně, Františku!

F. Ř.: A já k tomu jen dodám a vlastně to tady prozradím, že já jsem před třemi dny byl v Mladé Boleslavi, kde jsem vzpomínal na své začátky v pětáctýřicátém roce a tam přišlo plno lidí, kteří se ptali na Úsměvy, do kterých mne Jaromír pozval, za což jsem mu byl nesmírně vděčen, a pak o tom vydal ty knížky. A já do všech těch knížek jsem napsal: Ale, Jaromíre, bylo to trochu jinak! Jirka Menzel je totiž takový, že když je s někým, a teď by tady byl, tak nás tak pomluví... Ale já mám díky, např. z Palackého univerzity v Olomouci, kde jsem ani nevěděl, že on přijel na nějakou debatu - tam o mně mluvil tak krásně, že si to snad ani nezasloužím.

J. H.: Když jsem vám něco prozradil na Frantu Řeháka, tak, protože se tady sešla společnost, která má ráda Bohumila Hrabala, a my tady mluvíme o Jirkovi Menzelovi, tak bych vám v souvislosti ve spojení Hrabal - Menzel něco prozradil a použil bych vás jako potenciálně publikum k nátlaku na toho nejlínějšího režiséra na světě, kterým je Jirka Menzel. Stalo se toto: když jsme natočili *Postřižiny* a bylo po té premiéře, která byla tak přijata, jak už jsem říkal, a bylo už po nějaké krátké době jasné, že bude mít film úspěch, tak Jirka sám přišel s nápadem, že pokud budeme ještě

všichni za dvacet let žijí, tak by to byl docela dobrý fór; že bychom natočili pokračování *Postřižin - Krasosmutnění*. A kdybychom žili ještě za dalších dvacet let, že bychom mohli ještě natočit ten poslední díl *Harlekýnovy milióny... nebo Múzy v důchodu*, tak se to snad jmenovalo původně. Všem se nám to tehdy ukrutně líbilo, ten nápad byl úžasný. Když se blížilo těch dvacet let, jsme se s Magdou Vášáryovou za Jirkou vypravili a říkali jsme mu: Už se blíží těch dvacet let, a ani to snad nemusí být celých dvacet, podívejte se na nás, my ti hezky stárnem, už by to šlo. Ale on říkal: Když já nemám žádný nápad. A jak není na scénář

nápad, tak je to špatně. To byla jeho první výmluva. Pak jsme s tou Magdou na něj útočili ještě několikrát, bez výsledku. Proto tady prohlašuji veřejně, že to není tím, že Menzel nemá nápad, je to prostě tím, že je líný. A já bych potřeboval, protože my s Magdou jsme moc malej kalibr, nějaký spojence, který by neprozradil, že jsem to tady takhle vykecal, ale který by na něj nějak nenápadně, rozumíte mi, nenápadně... protože, podívejte se, Magda ještě žije, Jirka Smitzer ještě žije, já ještě žiju, Franta ještě žije, a v podstatě ti, kteří už nejsou mezi námi, tak ti už se pak v tom Krasosmutnění tak moc neobjevují. Takže, kdybyste k tomu mohli nějakým způsobem pomoci, byl bych vám vděčen. A možná nejenom já. Byl by to určitě pěkný fór... zatím jsem ještě nikdy neslyšel, že by jeden film měl pokračování za dvacet let a ještě za dalších dvacet.

J. T.: Možná, kdybyste nám prozradil mobilní číslo pana Menzela, že bychom mu pomocí SMS posílali zprávy: je to skutečně pravda že jste tak líný pane režisere a nenatocíte za dvacet let jeden film. A že bychom ho zahltili.

J. H.: To nepůjde. Jirka je totiž tak líný, že nemá telefon. protože zvedat telefon, to je hrozná práce.

F. Ř.: Umělci, kteří něco umí a lidé to o nich vědí, tak říkají: Já jsem líný. Ale ono to není pravda, kdyby byli líní, tak by nemohli udělat to, co udělali. Ono to ale zvyšuje jejich prestiž, protože mohou říct: Jsem líný a přesto umím natočit.

Jenže já mám strach, že Jirka Menzel už v Česku nenatocí žádný film. To je bohužel můj pocit. A myslím si, že to je hrozná nespravedlnost.

J. T.: Velmi často se stává, že lidé vezmou za své některé věty, které jste pronesli ve filmech. Úplně nejnámějším příkladem je, pane Hanzlíku, vaše „nekupte to, když je to tak laciný“. Stává se vám, že vám uvízne něco takového v paměti a že to užíváte v běžném hovoru?

J. H.: Tak určitě „nekupte to“ je, řekl bych, hodně užívaný slogan. Je to milé, když někde mezi lidmi zaslechnete nějakou svoji větu, oživí to vzpomínky a je to známkou toho, že ten film stále žije. Mně se snad nejčastěji vybavuje věta, a používám ji, „Domů, pane Berka, domů.“

F. Ř.: Bylo nám tady s vámi moc pěkné. Sešli se tady příjemní lidé, vytvořili krásnou atmosféru. Děkujeme za pozvání.

SVATÝ PETR URČITĚ ČTE HRABALA

Poté, co jsme se při Hrabalově Kersku opět, již popáté, přesvědčili, že svatý Petr stojí vždycky při nás - evidentně vášnivě čte Hrabalovy knihy, jinak to není možné - navrhuji, abychom tomuto světcovi udělili čestné členství v Klubu čtenářů Bohumila Hrabala. Jenom nevím, jak mu předat oficiální glejt. Ale třeba by naše posly poslal do... no třeba do pekel, stejně jako to udělal Mistr Hrabal v jednadevadesátém vyslancům jeho kdysi milovaného Nymburka, když mu přijeli oznámit udělení čestného občanství.

A tak navrhuji, vytrubme to zkrátka do světa. Třeba se to svatý Petr dozví a bude rád. A když ne, tak se alespoň můžeme chlubit, že máme v členské základně toho milého dědu s klíči a svatozáří.

BOHUMIL HRABAL V NÁDRAŽÁCKÉ ČEPICI

Kdo z nás by nečetl knihu *Ostře sledované vlaky* či neviděl stejnojmenný film režiséra Jiřího Menzela? Ano, autorem je spisovatel Bohumil Hrabal (1914 - 1997).

Ten, coby tehdejší student právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, se po násilném uzavření vysokých škol Němci v listopadu 1939 ocitá rázem zpět u rodičů v Nymburce. Nastupuje jako pomocná úřednická síla v kanceláři notáře. O měsíc později však na vlastní žádost notářství opouští a nachází si nové místo. Stává se skladníkem Spotřebního a výrobního družstva železničních zaměstnanců v Nymburce.

Záhy pak v kanceláři „vrchní stavby“ zakládá archiv, zakresluje plány vleček. Ani to ho neuspokojuje. Z družstva odchází a v březnu 1942 se hlásí jako pomocný dělník na železniční stanici Kostomlaty. S ohromnou chutí podbíjí kolejnice na trati Nymburk - Poříčany. Poté, co byl vybrán, aby dvakrát týdně šlapal drezínu traťmistroví při kontrole trati, rozhodl se, že u dráhy zakotví definitivně. Již jako asistent traťmistra kontroloval semaforey, po zaškolení na telegrafistu pracuje ve stanici Dobrovice. Od prosince 1943 nastupuje Bohumil Hrabal do kurzu výpravčích v Hradci Králové.

Kurz probíhal ve druhém patře hradeckého nádraží. „A na pisoár jsme museli chodit do stanice, protože do mušlí v tom druhém patře házeli páni výpravčí sirky. A já jsem si zašel do toho zakázaného, rozepnu se a močím si to, močím, když nějaký pán mne vzal za rukáv a otázel se mne výhrůžně: Copak to tady děláte? Řekl jsem: Jak vidíte, chčiju! Ale on si vedl svou: Ale proč zrovna tady, na zakázaném? Otočil jsem se a jen tak pro štěstí jsem mu pomočil špičku botky a řekl: Tak, jen tak, zachtělo se mi. A on zařval: A víte, kdo jsem já? Otřepal jsem se a pravil: To tedy nevím! Ale on zvedl paže a zavřískal: Tak tedy já jsem inspektor Vodička! Pověděl jsem mu klidně: Tak si běžte stěžovat do umejvárny, k pátému kohoutku, anebo si běžte brečet do vrbiček! Ale on křičel: Cože, inspektor Vodička a brečet do vrbiček?“

Bohumil Hrabal se „proslavil“ i během kurzu, a to, když inspektor Chmelař dal otázku celé třídě, zda jde současný vjezd dvou vlaků. Hrabal se přihlásil a řekl: „Jde, ale musí se stát na peróně a dávat pozor, aby se vlaky nesrazily. A inspektor, aby líp slyšel, dal si ruku k uchu a optal se do hrobového ticha: A kde jste to takhle dělali? A Hrabal řekl: Tam u nás, v Dobrovicích. A tu inspektor vstal a až z Hradce hrozil tě staniče: Já jsem věděl, že se tam dělají voloviny! Ale tohle! Já si na ně setsakramentsky posvítím.“

Když si Hrabal mohl obléci uniformu a nosit plášť a distinkce a zlatý knoflík jako elév, tak si v té parádní uniformě vyšel na korzo v Hradci Králové. A vykračoval si bos.

Praktickou část předepsaných zkoušek skládá Hrabal v Kostomlatech 8. prosince 1944. Ovšem ještě předtím v kurzech pro-

padl ve všech testech. Vždycky, když měl vyplnit úřední listinu nebo cokoliv podobného, čemu nepřikládal nikdy žádný význam, zkazil to. A tak v Kostomlatech, v té stanici, kde už pak měl sloužit sám, vedl hrabal komisi k trati. Poklekl před kolejnicí, když si předtím položil na zem kapesník, aby si neušpinil uniformu, pak přiložil ucho na kolejnici a řekl: „Vlak číslo 804 projel právě Kamenným Zbožím!“ Všichni byli zaraženi. Vyděšený inspektor se ho optal, ve kterých předpisech s to naučil. A Hrabal odpověděl, že to pochopil z amerických filmů s Gary Cooperem jako stopařem v hlavní úloze. A inspektor, který Hrabala zkoušel, usoudil, že z něho bude dobrý výpravčí, neboť je opatrný na uniformu.

Zdá se však, že jako výpravčí se Hrabal osvědčil. Široko daleko proslul i tím, že odbavoval vlaky hvízdáním na prsty. Cestující projíždějící jeho stanicí předem stahovali okénka a vždy žasli.

Sama smrt však vztáhla na Hrabala svoji studenou ruku bezprostředně před koncem války, kdy jako výpravčí sledoval všechny říšské vlaky, které jeho staničkou projížděly z východní fronty. „Partyzáni před mojí staničkou odmontovali koleje a ostře sledovaný vlak, který ustupoval před Rudou armádou směrem na Západ, musel zastavit, ale měli s sebou náhradní díly, a tak za hodinu mi vjel do staničky ten vojenský transport, vystoupili dva SS - vojáci a nasadili mi na záda svoje parabely. Už už mě chtěli zastřelit, vzali mě s sebou na lokomotivu a vlak se rozjel a já jsem stál před velitelem vojáků, měl čepici zdobenou stříbrnou protěží, díval se na mne a já jsem stál se zdviženýma rukama a očima jsem prošel o soucit (ale velitel ostře sledovaného vlaku byl našťěsti Rakušan), ten komandant ten soucit se mnou měl, poručil pohybem brady a vlak zastavil a parabely se vzdálily od mých zad a já jsem se pak vrátil do své stanice a poprvé mě zachránil soucit ten můj život.“

A tři měsíce předtím partyzáni vyhodili za mojí staničkou do povětří vlak s municí, otevřené htylaky, a já stál na perónu a viděl jsem a pak průvanem prošil ty detonace, těch patnáct vagónů vyletělo do nebes, a pak u mě v kanceláři eseswaffe a vyšetřování a revolvery na stole z telegrafu, a ti Němci mě nezastřelili, ještě druhý den si pro mne přijeli a pak mě

pustili, měl jsem štěstí.“ Ano, Hrabal měl tehdy štěstí, neboť Němci ho měli v úmyslu poslat před stanný soud, ale pro všeobecný zmatek, který již na jaře 1945 vládl, k tomu nedošlo.

Po skončení války v květnu 1945 Hrabal ještě sloužil dva měsíce na dráze, ale pak odešel do civilu. Nastupuje studijní dovolenou za účelem dokončení studií na právnické fakultě. V březnu 1946 je promován doktorem obojího práva na Karlově univerzitě.

Paradoxně v dobrém vzpomínal nakonec Bohumil Hrabal na protektorát. Ne tak jako ti, kteří byli zavřeni a kterým padli příbuzní v boji a koncentracích, ale vzpomínal na protektorát přes tu svoji uniformu výpravčího a když si vzpomenu na ten čas, celý se rozzářil.

V roce 1965 vydává nakladatelství Československý spisovatel Hrabalovu knihu *Ostře sledované vlaky*. Knihu vlastně Hrabal „sestavil“ na základě svých tří povídek z počátku 50. let. V jedné z nich lze již nalézt onu „razítkovací“ scénu, kterou Hrabal odposlechl od svého spolužáka z kurzu v Hradci Králové. Přednosta jistě stanice se zamkl v kanceláři, vysvlékl se do naha a celé tělo si potiskl všemi razítky, které ve služebně používal. Na záda si dokonce sestavil přístroj z pohrabáče, motouzu a kleštíček na cukr, aby i hřbet dostal svoji porci. A pak se přednosta pistolí stělel do spánku. Okresní lékař, když mu stahoval předkožku pyje, objevovalo se písmenko za písmenkem, až se objevil nápis stanice, kde přednosta rád sloužil za mlada. Tato povídka má v pozadí i další výrazný sexuální motiv, ale do „Vlaků“ si ji Hrabal upravil již jinak. Také povídka „Fádní stanice“, kterou Hrabal napsal v roce 1953, přešla v některých motivech do „Vlaků“. Tehdy Hrabal často chodil za přednostou stanice v Nymburce, který rád a s okouzlením spolu s celým personálem naslouchal tomu, co Hrabal vypravoval - zážitkům přednosta z Dobrovic.

Knize *Ostře sledované vlaky* se dostalo mnoha ocenění a bezpočet zahraničních vydání po celém světě, film v roce 1968 získal cenu Americké filmové akademie - Oscara. A Bohumil Hrabal si dál ve vzpomínkách domýšlel současný vjezd dvou vlaků, hvízdal na prsty a halil se do husí kůže při pomýšlení na to, kterak ostře sledovaný vlak vylétl do povětří na věčný účet nebes.

Tomáš Mazal

Ohlasy

Oldřich Hrdina: „Musím Vám upřímně blahopřát k tak důkladnému přehledu životních dat Bohumila Hrabala. Je to stručné a encyklopedické. Udělali jste tak na těch několika stránkách pro nás všechny - čitatele díla velkého pábitele - víc než jiní napsáním celých knih.“

Dagmar Hrabalová, Kersko: „Životopis Bohumila Hrabala v datech je výborný, jen mám jednu faktickou opravu. Zásah Státní bezpečnosti při oslavách narozenin v restauraci Hájenka v Kersku, za přítomnosti Josefa Smrkovského, se neudál 29. března 1971, nýbrž v roce 1974 při oslavě Boganových šedesátých narozenin.“

Jan Kasík, student UK Praha: „Děkuji Vám za curriculum vitae spisovatele Bohumila Hrabala. Studuji literaturu a s uznáním musím konstatovat, že mi Váš Nymburský pábítel (kupuji si ho u Kubových v Kersku nebo mi ho vozi kamarádi z Nymburka) mi velmi pomáhá orientovat se v díle a osobnosti tohoto našeho vynikajícího spisovatele. Podobný klub „čtenářů“, „přátel“ či „obdivovatelů“ by si zasloužily i ostatní velké postavy české kultury. Určitě by to pomohlo k renesanci zájmu o literaturu a další obory estetického vnímání světa. A to nutně potřebujeme.“

Alena Vávrová, Františkovy Lázně: Do Tvého pracovního textu bych ráda doplnila:

1989, 6. prosince, Kniha Aleny Vávrové „Nahatma“ obdržela Cenu Pražské imaginace z Nadace B. Hrabala (další už nebyla udělena).

1998, 21. listopadu, V Hálkově divadle v Nymburce má křest knížka básní Aleny Vávrové Soukromá Hrabaliana, o níž J. Škvorecký a Z. Salivarová prohlásili, že „je spanilá“.

PhDr. Jaroslav Rejmond, Brno: „Sestavením životopisných dat a mezníků Bohumila Hrabala jste, pane Řehouneku, udělal záslužnou práci. Pokud budete, jak slibujete, další informace doplňovat, stojí za zvážení zveřejňovat je opakovaně, například s roční frekvencí, aby se tento potřebný materiál dostal do rukou co největšímu okruhu lidí. Děkuji.“

Na snímku Jana Řehouneka si pan Hanuš Bohman prohlíží šité koláže Josefa Hampla.

Josef Hampl v nymburském muzeu

Již tradičně se v březnu, jako pocta Bohumilu Hrabalovi k výročí jeho narození, konala v nymburském Vlastivědném muzeu výstava. Tentokrát to byla tvorba Hrabalovi blízkého výtvarníka Josefa Hampla „dopisy a šité koláže“.

Slavnostní vernisáž se konala 27. března a zúčastnil se jí osobně autor, výstavu uvedl Jiří Machalický.

Josef Hampl (1932) studoval soukromě v letech 1955 - 1960 na Škole dekorativních umění v Praze u Jaroslava Masáka. V letech 1967 až 1990 působil na Akademii výtvarných umění v Praze jako odborný instruktor v grafických ateliérech u Vojtěcha Tittelbacha, Ladislava Čepeláka a Jiřího Johana. Z jeho samostatných výstav připomeňme např. Erkelenz, Aachen, Halle, Köln am Rhein, Frankfurt a Leonberg - Německo, Ath - Belgie, Solbad Hall a Innsbruck - Rakousko, Budapešť - Maďarsko, Paříž - Francie, Michigan - USA...

V POLNĚ SE SEZNAMILI FRANCINA HRABAL A MARYŠKA KYLIÁNOVÁ

Nejčerstvější zprávy od Jana Prchala z Polné

Spojnicí Klubu čtenářů Bohumila Hrabala a Polné Hrabalova dětství je knihkupec a nakladatel Jan Prchal, který má knihkupectví Linda na polenském Husově náměstí. Linda se jmenuje i jeho nakladatelství, které vydává čtyřikrát ročně kulturně - historický a vlastivědný sborník Polensko a nedávno z něj vyšel Biografický slovník Polenska.

V biografickém slovníku najdeme vedle jiných úctyhodných person, jako např. Ferdinanda Ditrichštejna (1636 - 1698), nejvyššího komořího a zemského hejtmána na Moravě, Leopolda Hilsnera (1876 - 1928), známou oběť justičního omylu a anti-semitské kampaně, či nejmenšího českého herce Jirky Krytináře, rovněž Bohumila Hrabala.

V třetím čísle Polenska z loňského roku je otištěna pány Ivanem Prokopem a Janem Prchalem zpracovaná vzpomínka paní Vlasty Švejdové na pobyt Hrabalových v Polné. Dovolujeme si přetisknout několik řádek:

„Nevlastní otec spisovatele Bohumila Hrabala - František Hrabal - přišel do Polné jako svobodný mládenec na pozvání svého strýce Františka Janků... byl majitelem sodovkárny v objektu měšťanského pivovaru v Polné... František Janků zaměstnával Francina Hrabala zpočátku jako příručího,

později jako účetního u své firmy pozůstávající z obchodu a výroby sodovek (současně byl F. H. účetním měšťanského pivovaru). F. Hrabal se tedy objevil v Polné ještě před příchodem své pozdější manželky Marie Hrabalové, roz. Kyliánové. I ona přijela do Polné na pozvání F. Janků někdy v roce 1915. Přijela tehdy z Brna s malým Bohouškem, jeden a půl roku starým, v náruči. Chlapce měla za svobodna, prý s jistým majorem rakouské armády. Pan Janků, jako právovárečný měšťan, zprostředkoval mladé matce místo pomocné účetní v místním měšťanském pivovaru.

Teprve v Polné se nejspíš seznámili F. Hrabal a M. Kyliánová a zde těž uzavřeli 7. února 1916 sňatek, jak dokládá výpis z matriky na Městském úřadě v Polné... Další zápis v matrice narozených... svědčí o tom, že se dne 25. září 1917 v Polné manželům Hrabalovým narodil syn Břetislav Josef, a to v domě Antonína Marase č. p. 130-I. Dům

stával v Poděbradově ulici, vedle bývalé dívčí školy.

Hrabalovi se později přestěhovali do areálu měšťanského pivovaru, kde obývali byt v přízemí s okny do dvora. Paní Švejdová vzpomíná, že často do tohoto bytu chodila hlídat obě děti (bylo jí tehdy 12 až 14 let), když oba rodiče zkoušeli či hráli divadlo. Byla válka a žilo se velmi skromně. Na podlaže bytu měli Hrabalovi místo koberec rozstříhané žoky od chmele. Pokud nepřišla hlídat chlapce V. Švejdová, hlídala je jedna z umývaček lahví ze sodovkárny.

Paní Hrabalová platila v Polné za místní krasavici a mnohý mladý muž by jí tehdy rád „ležel u nohou“...

Společnost okolo ochotnického spolku Jiří Poděbradský se často scházela v hostinci U Slovana na Husově náměstí, kde vlastně byl i divadelní sál, ve kterém se zkoušelo a hrálo...“

Pokud byste měli zájem získat Biografický slovník Polenska, můžete se obrátit na adresu: Jan Prchal, knihkupectví a nakladatelství, prodejna Linda, Husovo náměstí 22, 588 13 Polná.

O HRABALA JE ZÁJEM, JEN JE POTŘEBA HO PODCHYTIT

Polský institut v Praze zveřejnil na svém květnovém programovém plakátu noticku „Hrabal v polských divadlech“. Uvádí se v ní:

„Během minulého roku vznikly v Polsku čtyři divadelní představení na motivy děl Bohumila Hrabala. Ve varšavském divadle Teatr Współczesny sklízí velký úspěch představení Bambini di Praga v režii Agnieszky Glińskiej. Divadlo Polské televize natočilo a odvysílalo televizní adaptaci Hrabalových povídek pod názvem Bar Svět. V krakovském klubu Krysztofory uvedlo divadlo MIST pod vedením Stanisława Michna melodram Love story podle Hrabala, další krakovské divadlo KTO navázalo na prózu českého spisovatele groteskním představením beze slov Prodám dům, ve kterém už nemůžu bydlet v režii Jerzyho Zoně.

Svět knihy 2003

Na 9. mezinárodním knižním veletrhu

v Praze (24. - 27. dubna 2003), který se konal v Průmyslovém paláci Výstaviště v Holešovicích se dvakrát v souvislosti s oceňováním objevilo i jméno Bohumila Hrabala. Ve čtenářské anketě o cenu Svět

Kde se co šustlo

knihy za jednu původní českou a jednu přeloženou knihu v roce 2002 se knížka Milana Garmcarze „Pijme pivo s Hrabalem“ umístila na třetím místě v české tvorbě a „Hrabalova kniha“ maďarského autora Petéra Esterhézyho mezi překlady rovněž na třetím místě.

Seniři mají zájem o Hrabala

Jan Řehounek, autor knihy Bohumil Hrabal a jeho městečko, kde se (bohužel) nezastavil čas a šéfredaktor Nymburského pábí-

tele byl v červnu dvakrát požádán, aby uspořádal besedu pro seniory.

První se uskutečnila v nedávno založeném, ale velice aktivním Klubu důchodců v Pístech ve čtvrtek 5. června. Nevelká skupina zdejších seniorů se živě zajímala především o vztah Hrabala k Nymburku, Kersku a Polabí, neboť většina si pamatuje jeho procházky z Nymburka do Píst, kde nejednou skončil v hospodě U Kyselů a debatoval s místními chlapy.

V úterý 10. června šlo o druhou lekci Univerzity volného času v Domově důchodců v Rožďalovicích. Tento vzdělávací program, určený k aktivizaci myšlení a smysluplnému využití volného času seniorů, je otevřen nejen pro obyvatele domova a využívá ho celá řada dříve narozených nejen z Rožďalovic, ale i z okolních obcí. Dvouhodinová beseda, při níž si posluchači dělali poznámky, zasvěceně reagovali a kladli spoustu dotazů, byla podle vyjádření lektora co do posluchačského zájmu mnohem kvalitnější, nežli tomu bývá někdy na školách či u střední generace.

Za Hrabalem přijeli teplárenští z Ostravy

S panem Pavlem Klowersou z cestovní agentury Garant jsme se seznámili na veletrhu cestovního ruchu Regioutour u stánku Nymburka. Zaujala ho informace o muzeu Bohumila Hrabala a o Kersku. „Mohli bychom vám tam posílat lidi,“ řekl tehdy. A před několika týdny se opravdu ozval a sjednali jsme „odpoledne s Hrabalem“ pro zájezd pracovníků firmy Dalkia Morava, což jsou vlastně severomoravské teplárny.

I když se zpožděním, z Ostravy je to do Nymburka lán cesty, dorazili. Nejprve poobědvali v restauraci hotelu Postřižiny. „Jídlo bylo dobré, pivo jsme potřebovali - v autobuse nám vyprahlo, ale obsluha stála za starou bačkoru,“ komentoval první dojmy jeden z nich. V muzeu se ujal výkladu PhDr. Pavel Fojtík a po jeho úvodním slovu si všichni se zájmem prohlédli expozici. A pak jsme vyrazili, s pohledem z okénka autobusu na Postřižinský pivovar a v Sadské na zrekonstruovaný hotel Modrá hvězda a se zastávkou na hradištském hřbitově u hrobu, který ve čtyřiasedmdesátém roce Mistr koupil „Elišce k narozeninám“ a kde nyní v bedně z pivovaru Polná odpočívá společně popel Francinův, Maryšky, Pepiny, Pipsi i Bogana. U Hrabalovy chaty jsem přátelům z Ostravy povykládal o Kersku a vztahu Bohumila Hrabala k těmto místům, u Hájenky jsem si pobřečel nad tím, jak tristní je osud této filmovými Slavnostmi sněženek proslavené hospody. Skončili jsme v Lesním ateliéru Kuba, kde se mnozí vyfotografovali u pomníku na oslavu Postřižinského piva a nakoupili si Hrabalovské suvenýry a knihy.

„Moc se nám tady líbilo a načerpali jsme zase nové informace o autorovi, jehož knížky máme rádi,“ děkovali při loučení.

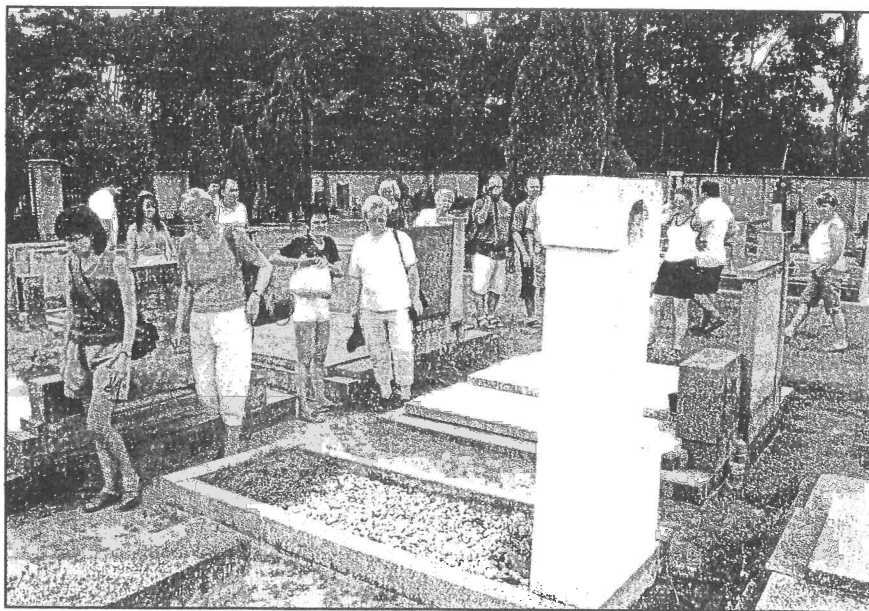
Honza Řehounek

O Hrabalovi v maďarštině

Ve čtvrtek a pátek 12. a 13. června 2003 byla v Budapešti za přítomnosti autora Tomáše Mazala uvedena monografie o Bohumilu Hrabalovi nazvaná Bohumil Hrabal ZAJOS MAGÁNY (Hlučná samota Bohumila Hrabala).

Zpravodaj Klubu čtenářů Bohumila Hrabala Nymburský pábítel č. 17 - 18. července 2003. Registrace: MK ČRE 1088777. Vydavatel: Městská knihovna, Palackého 1749, 288 02 Nymburk, tel. 325 512 723. Šéfredaktor: Jan Řehounek, Všechnápská 1666/6, 288 02 Nymburk, tel. 603 238 523, e-mail: jan.rehounek@seznam.cz. Grafické zpracování: Vladimír Kvíz, Ječná 26, 288 02 Nymburk, tel. 603 415 060, www.kviz.nymburk.cz, e-mail: kviz@nymburk.cz. Tisk: Tiskárna Marie Blechová, Potoční ul., Nymburk, tel. 325 513 025. Pro členy Klubu čtenářů Bohumila Hrabala zdarma, volně prodejné výtisky 10 Kč. Náklad 150 ks.

Účastníci zájezdu na hradištském hřbitově u hrobu Bohumila Hrabala.